

VALTIONEUVOSTON ASETUS METSÄSTYSASETUKSEN MUUTTAMISESTA

1 Yleistä

Hirvieläinten metsästyksen ajoittumisella ja metsästystä koskevilla rauhoitussäännöksillä on vaikutusta hirvieläinkantojen suunnitelmalliseen hoitoon, koska ne ohjaavat metsästystä sekä suoraan että välillisesti.

Hirvi on maamme merkittävin riistaeläin. Hirvikannan koko oli Luonnonvarakeskuksen arvion mukaan syksyn 2015 jahdin jälkeen noin 88 000 hirveä. Syksyn 2015 aikana saatiin saaliiksi noin 44 100 hirveä. Kokonaisuutena hirvikanta on nyt noin 40 prosenttia pienempi kuin vuosituhannen vaihteessa, jolloin kanta oli suurimmillaan. Suomessa on yhteensä noin 6 000 hirvenmetsästysseuraa ja -seuruetta, joissa on noin 100 000 hirvenmetsästäjää. Vuonna 2014 saatiin hirvenlihaa 5,2 miljoonaa kiloa ja hirvisaaliin arvo oli noin 36,4 miljoonaa euroa.

Vastaavasti valkohäntäpeuraa voi pitää ainakin taloudellisesti maamme toiseksi tärkeimpänä riistaeläimenä. Monilla alueilla Etelä-Suomessa valkohäntäpeuran merkitys on jopa suurempi kuin hirven. Metsästysvuonna 2015–2016 valkohäntäpeurasaa-
lis oli ennätyskellisen suuri, 26 578 peuraa.

Hirvikannan arviointi perustuu tällä hetkellä pääosin hirvenmetsästysseurueiden vapaaehtoisesti täyttämiin hirvihavaintokortteihin, joihin kirjataan metsästyksen aikana tehdyt hirvihavainnot. Hirviseurueet toimittavat havaintokortit metsästyksen päätyttyä Luonnonvarakeskukselle, joka tekee niiden perusteella keväällä kanta-arviot seuraavan metsästysvuoden verotussuunnittelua ja pyyntilupiin liittyvää päätöksentekoa varten. Jatkossa on tarkoitus siirtyä Suomen riistakeskuksen ylläpitämään sähköiseen hirvitietojärjestelmään, jolla metsästyksen etenemistä voidaan seurata ja ohjata pyyntilupien käyttämistä suosituksin jo syksyn aikana. Lisäksi kanta-arvioita ja hirvikannan rakennetietoja voidaan tuottaa aiempaa nopeammin seuraavan metsästysvuoden verotussuunnittelua ja pyyntilupiin liittyvää päätöksentekoa varten.

1.1 Hirvieläinten rauhoitusajat ja pyyntiluvanvarainen metsästys

Hirven ja valkohäntäpeuran, kuten myös kuusipeuran, saksanhirven, japaninpeuran ja metsäpeuran metsästykseseen on oltava metsästyslain (615/1993) 26 §:ssä tarkoitettu hirvieläimen pyyntilupa. Pyyntiluvan myöntää Suomen riistakeskus. Myönnettäessä pyyntilupia on huolehdittava siitä, että hirvieläinkanta ei metsästyksen johdosta vaarannu ja että hirvieläinten aiheuttamat vahingot pysyvät kohtuullisella tasolla. Liikenne-, maatalous- ja metsävahinkojen huomioon ottamiseksi Suomen riistakeskuksen tulee vuosittain kuulla alueellisia sidosryhmiä.

Metsästyslain 30 §:n mukaan hirvieläimen pyyntiluvan hakemisesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Metsästysasetuksen (666/1993) 8 §:n mukaan hirvieläimen pyyntilupaa koskeva hakemus on toimitettava viimeistään 30 päivänä huhtikuuta sille riistanhoitoyhdistykselle, jonka toimialueeseen pääosa lupahakemuksessa tarkoitettu metsästysalueesta kuuluu. Riistanhoitoyhdistyksen tulee viimeistään 15 päivänä toukokuuta toimittaa hakemusasikirjat ja oma lausuntonsa Suomen

riistakeskukselle. Suomen riistakeskuksen tulee ratkaista hakemukset viimeistään 10 päivänä elokuuta ja toimittaa päätökset viipymättä hakijoille. Hirvieläimen pyyntilupa on voimassa metsästysvuoden kerrallaan.

Hirven yleinen rauhoitusaika on säädetty metsästysasetuksen (666/1993, muutettuna 816/2014) 24 §:n 1 momentin 10 kohdassa. Hirvi on rauhoitettu Enontekiön, Inarin, Muonion ja Utsjoen kuntien alueella joulukuun 1 päivästä 31 päivään elokuuta ja syyskuun 21 päivästä lokakuun 10 päivään sekä muualla maassa 1 päivästä tammi-kuuta syyskuun viimeistä lauantaita edeltävään päivään.

Metsästyslaki uudistettiin vuonna 1993. Tuolloin hirvenmetsästysaikoihin esitettiin muutoksia aiempaan nähden. Ennen vuotta 1993 hirvieläinten metsästyksestä säädettiin omassa erillisessä asetuksessa. Vuoden 1975 asetuksessa hirvieläinten metsästyksestä (671/1975) Oulun ja Lapin lääneissä hirven metsästys alkoi lokakuun 1 päivänä ja päättyi marraskuun lopussa. Muualla maassa puolestaan metsästys alkoi lokakuun 15 päivä ja päättyi joulukuun 15 päivä. Tämän varsinaisen hirven metsästyksen lisäksi pyyntiluvan nojalla sai metsästää vahinkoja aiheuttavia hirviä viljelykasveille tai puutarhalle aiheuttamien vahinkojen estämiseksi syyskuun 1 päivästä alkaen vahinkoalueella olevalta pellolta tai puutarhasta vahtimalla niitä kaatoa varten. Koiran käyttö ja hirvien ajaminen oli tässä metsästyksessä kielletty.

Metsästysasetuksen 24 §:n 1 momentin 11 kohdan mukaan valkohäntäpeura sekä kuusipeura, saksanhirvi, japaninpeura ja metsäpeura ovat rauhoitettuja 1 päivästä helmikuuta syyskuun viimeistä lauantaita edeltävään päivään. Edelleen mainitun pykälän 12 kohdan mukaan metsäkaurisuros on rauhoitettu kesäkuun 16 päivästä elokuun 31 päivään ja helmikuun 1 päivästä toukokuun 15 päivään sekä metsäkaurisnaaras ja saman vuoden vasa helmikuun 1 päivästä elokuun 31 päivään.

Aiemmin valkohäntäpeuran pyyntiluvanvarainen metsästys alkoi lokakuun 15 päivänä ja päättyi tammikuun 15 päivänä. Samanlaista erillistä pellolta tapahtuvaa vahtimismetsästystä kuten hirvälle oli sallittu, ei ollut säädetty valkohäntäpeuran metsästykseseen.

Lisäksi metsästysasetuksen 25 §:ssä on säädetty erityinen rauhoitusaika siten, että villisian, kuusipeuran, saksanhirven, japaninpeuran, metsäkauriin, hirven, valkohäntäpeuran, metsäpeuran ja muflonin naaras, jota vuotta nuorempi jälkeläinen seuraa, on aina rauhoitettu.

Vuonna 1962 hirvenmetsästyksestä annetun asetuksen (385/1962) 1 §:n 2 momentissa oli säädetty, että hirven metsästykseseen annettu lupa ei anna oikeutta kaataa naarashirveä, jota vasa seuraa tai jolta vasa on kaadettu. Tarkoituksena on alun perin ollut varmistaa kannan tuottavuus kieltämällä tuottavien naaraiden kaataminen. Valkohäntäpeuran osalta vastaava säännös tuli asetukseen (416/1967) vuonna 1967 kuitenkin siten, että luvassa voitiin määrätä toisinkin. Vuonna 1978 tehdyssä asetuksen muutoksessa sääntely koski vain naarasta, jota vasa seuraa. Vaikka vuoden 1993 metsästysasetuksen (666/1993) perusteluissa ei ole tätä nimenomaista säännöstä erikseen perusteltu, on vuoden 1993 metsästyslain uudistuksen jälkeen lakiin kirjatun eläinsuojelulakiin tehdyn viittauksen johdosta pykälän tulkittu edistävän myös eläinsuojelullista tavoitetta.

1.2 Hirvikannan rakenne ja tuotto

Suomen hirvien aikuiskannan urosten osuuden pieneneminen ja siihen liittyvä urosten nuorentuminen on herättänyt huolta ilmiöön potentiaalisesti liittyvien lisääntymis- ja monimuotoisuusongelmien vuoksi. Aikuiskannan urososuudessa on laskeva trendi useimmilla riistakeskusalueilla (paitsi Etelä-Hämeessä, Uudellamaalla ja Varsinais-Suomessa) viimeisen kahdenkymmenen vuoden aikana.

Samanaikaisesti hirvikannan vasatuottoa kuvaavista suureista kaksosvasallisten naaraiden osuus kaikista vasoja tuottavista naaraista (kaksosprosentti) on pienentynyt trendinomaisesti Oulun riistakeskusalueella ja Etelä-Suomessa lukuun ottamatta Pohjois-Karjalaa ja Etelä- ja Pohjois-Hämettä. Laskeva trendi on selvin Varsinais-Suomessa ja Rannikko-Pohjanmaalla. Vasojen määrä suhteessa aikuisten naaraiden määrään on monilla alueilla pysynyt jokseenkin samalla tasolla viimeiset 20 vuotta. Kuitenkin Varsinais-Suomessa, Rannikko-Pohjanmaalla ja Etelä-Hämeessä on havaittavissa selvä pidemmän aikavälin laskusuunta naarasta kohti tuotettujen vasojen määrässä. On arveltu, että sukupuolirakenteen vinoutuminen olisi yhteydessä kaksosprosentin pienentymiseen. Tämän riippuvuuden kausaalisuhteet ovat kuitenkin epäselviä. Sen sijaan Suomessa tehty tutkimus (Nygren et al 2015) osoittaa että hirvinaaraan hedelmöitymispäivä myöhästyy urososuuden pienentyessä. Myöhään tapahtunut hedelmöityminen todennäköisesti johtaa vasojen syntymiseen myöhään ja voi edelleen aiheuttaa vasojen pienikokoisuutta ja lisääntyntä kuolleisuutta.

Vuonna 2014 vahvistetussa Suomen hirvikannan hoitosuunnitelmassa tavoitellaan hirvikannan rakenteen tasapainottamista siten, että aikuiskannassa oleva naaraiden määrä olisi enintään 1,5 suhteessa uroksien määrään. Etelä-Suomessa hirvikannassa on 1,7 hirvinaarasta yhtä hirvisonnia kohti ja Pohjois-Suomessa 1,5 hirvinaarasta yhtä hirvisonnia kohti. Naaraiden osuudet aikuiskannassa ovat pienentyneet viimeisten vuosien aikana jonkin verran todennäköisesti metsästyspaineen pienenemisen vuoksi. Tällä hetkellä suurimmat naarasosuudet (1,9 naarasta / uros) ovat Pohjois-Hämeessä ja Pohjois-Savossa.

Nykyisen hirven metsästyksen aloituksen ajoittuminen hirven kiima-ajan kanssa päällekkäin voi häiritä hirven lisääntymistä. Nykyinen hirvenmetsästysaika, joka käynnistyy Ylä-Lappia lukuun ottamatta syyskuun viimeisenä viikonvaihteena, käynnistyy hirven kiimahuipun toisella puoliskolla. Kiimakäyttäytyminen voi häiriintyä metsästyksen johdosta, erityisesti koiria käytettäessä. Jos urosten määrä aikuiskannassa on pieni, niin kaikki naaraat eivät ehkä pääse parittelemaan ensimmäisen kiiman aikaan. Näissä olosuhteissa osalla hirvinaaraista hedelmöityminen voi siirtyä myöhemmäksi uusintakiimaan niin, että naaras synnyttää vasat jopa useita viikkoja myöhemmin kuin normaalisti. Tästä voi seurata vasojen pienikokoisuutta ja jopa lisääntyvää kuolevuutta kuten jo aiemmin on todettu. Hirvihavaintokorttiaineistosta on todettu, että yli kaksivuotiaisiin hirviuroksiin kiima-aikana kohdistuvalla kovalla metsästyspaineella näyttäisi olevan haitallisia vaikutuksia kaksosvasojen tuottoon erityisesti, jos alueen aikuiskannassa on vähän sonneja.

Hirven biologian ja edellä mainittujen tulosten perusteella voidaan todeta, että jos jahtikauden avaus tapahtuisi nykyistä myöhemmin esimerkiksi lokakuun toisena viikonvaihteena tai perinteisesti lokakuun puolessa välissä, niin hirvenmetsästysaika Suomessa ajoittuisi biologisessa sekä eläinsuojelullisessa mielessä nykyistä optima-

lisemmin. Ylä-Lapissa hirven kiimakäyttäytymistä tutkittiin vuosina 2010–2012 aikaistetun metsästyksen yhteydessä. Ylä-Lapissa kiimakäyttäytymisen huipun arvioidaan osuvan aikavälille 19.9.–3.10., ja hedelmöittymiset vuosina 2010–2012 tapahtuivat 12.9.–18.10. välisenä aikana. Hirvenmetsästyksen aikaistamiskokeilun rauhoitusjakso Ylä-Lapissa 21.9.–10.10. osui varsin hyvin kohdalleen hirven kiima-aikaan nähden, mutta oli molemmista päistään hirven lisääntymisbiologian kannalta muutama päivän liian lyhyt. Tutkijoiden suosituksen mukaan Ylä-Lapissa metsästysaika saisi alkaa 1 päivänä syyskuuta ja metsästys voisi kestää syyskuun kaksi ensimmäistä viikkoa, jonka jälkeen hirvet rauhoitettaisiin esimerkiksi lokakuun puoleenväliin saakka ennen jälkimmäisen metsästysjakson aloittamista.

1.3 Hirvieläinten aiheuttamat vahingot

Riistavahinkorekisterin mukaan hirvieläimet ovat aiheuttaneet maataloudelle viime vuosina vahinkoja 180–360 vahinkokohteella yhteensä 85 000–270 000 euron arvosta. Noin puolet vahinkotapauksista on hirven ja toinen puoli valkohäntäpeuran aiheuttamia. Hirvieläinten aiheuttamat maatalousvahingot ovat keskittyneet lounaiseen Suomeen ja suurelta osin rannikon tuntumaan. Suurimmat puutarha- ja taimikkovahingot ovat olleet yli 10 000 eurosta aina yli 50 000 euroon. Joissakin tapauksissa vahingot ovat olleet toistuvia tai suojaamisen jälkeen siirtyneet seuraavaan suojaamattomaan viljelykseen.

Uusissa EU:n maatalouden valtiontukien suuntaviivoissa 2014–2020 ei ole oikeusperustaa maksaa hirvieläinten aiheuttamia maatalousvahinkoja, joten niitä koskee Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen annetun komission asetuksessa (EU) N:o 1408/2013 eli ns. komission de minimis -asetuksessa mainitut reunaehdot. Tämä tarkoittaa, että tuen myöntämisen edellytyksenä on, että vähämerkityksisenä tukena maataloustuotteiden tuotannon alalla myönnettyjen tukien yhteismäärä ei saa ylittää viitekaudella 15 000 euroa yritystä kohti. On todennäköistä, että joissain tapauksissa tämä saattaa joidenkin maatalousyrittäjien osalta ylittyä.

Hirvieläinten aiheuttamien maatalousvahinkojen estäminen tapahtuu pääasiassa hirvieläinten kantojen säätelyllä normaalissa metsästyksessä. Suomen riistakeskus on myöntänyt rauhoitusaikana vain yksittäisiä poikkeuslupia erityisviljelmille.

1.4 Erityisen rauhoitusajan vaikutus

Metsästysasetuksen 25 §:ssä säädetty erityinen rauhoitusaika hirvieläinten naaraalle, jota vasa seuraa, vaikuttaa merkittävästi hirvenmetsästyksen kohdentumiseen urosten ja naaraiden välillä. Säätely vaikuttaa ensinnäkin suoraan siten, että osa naarashirvistä on rauhoitettuja metsästysaikaan. Myös sen lisäksi voimassa olevan lainsäädännön ja erityisesti siinä säädetyn naarashirven, jota vasa seuraa, kaatamisen rangaistavuuden on havaittu vaikuttavan myös epäsuorasti metsästyksen kohdistumiseen urosten ja naaraiden välillä.

Viime vuosina on ilmennyt, että eri osissa maata poliisin, syyttäjän sekä tuomioistuinten soveltamiskäytäntö metsästäjän huolimattomuudesta kaatamien naarashirvien osalta on vaihdellut tapauksissa, joissa vasta ampumisen jälkeen on käynyt ilmi, että naarashirveä seurasikin vasa. Vaikka ampumatilanteessa ei vasaa olisi ollut havaitta-

vissa, on joissain tapauksissa naarashirven ampumisesta voinut seurata rikosoikeudellinen rangaistus. Tämä on ollut omiaan vaikuttamaan metsästäjiin niin, että varovaisuus ampumatilanteissa on lisääntynyt jopa siinä määrin, että osa metsästäjistä on alkanut tietoisesti välttämään myös vasattomien naarashirvien ampumista. Tämä huoli on tuotu esiin myös hirvikannan hoitosuunnitelman valmisteluun liittyvissä kuulemistilaisuuksissa.

Naarashirvien ampumisen välttäminen johtaa käytännössä siihen, että uroshirviä päätyy saaliiksi suhteessa enemmän kuin olisi tarpeen. Yksilökohtainen suoja, joka naaraalle metsästysasetuksen 25 §:ssä on säädetty, voi vaikuttaa mahdollisuuteen säädellä aikuiskannan sukupuolirakennetta. Kuten edellä on todettu, niin selvästi naarasvoittoisessa kannassa voi hedelmöittyminen myöhästyä ja kaksosvasojen tuotto heikentyä. Äärimmillään naaraan suojan välillisestä vaikutuksesta aiheutuva urosten vähyys vaikuttaa koko lajin elinvoimaisuutta heikentävästi. Näin ollen metsästysasetuksen 25 §:ssä säädetty erityinen rauhoitusaika on nykymuodossaan omiaan vaikuttamaan koko hirvikannan kannanhoitosuunnitelman mukaista säätelyä. Koko yhteiskunnan kannalta hirvikannan säätelyn turvaaminen on kuitenkin välttämätöntä, jotta hirvien aiheuttamat liikenne-, metsä- ja maatalousvahingot säilyvät kohtuullisella tasolla.

Viime vuosikymmeninä runsastuneen hirvikannan myötä hirven metsästyksessä on yleistynyt ylivoimaisesti tärkeimmäksi hirvenmetsästystavaksi pysäyttävän hirvikoiran käyttö ja monilla alueilla on siirrytty lähes yksinomaan pysäyttävän hirvikoiran käyttöön. Tämä on osaltaan todennäköisesti vaikuttanut kehitykseen, koska käytännön havaintojen mukaan naaras voi koiran haukussa joissain tapauksissa lähteä kulkemaan vasasta erillään.

Metsästysasetuksen 25 §:ssä säädetty suoja ulottuu vain naaraaseen, jota vasa seuraa. Lainsäädännössä ei ole säännöksiä orvoksi jääneen vasan osalta. Käytännössä metsästyseurueet havaitessaan, että saaliiksi oli saatu naaras, jota todennäköisesti vasa on seurannut, pyrkivät kaikin keinoin löytämään orvoksi jääneen vasan ja pyytämään sen.

Voimassaolevassa metsästysasetuksen 25 §:ssä säädetty nykyinen hirvinaaraan, jota vasa seuraa, erityinen rauhoitusaika on muihin Euroopan maihin nähden Suomessa poikkeuksellisesti säädetty lainsäädännöllä. Ruotsissa lääninhallitukset päättävät hirven metsästyksen rauhoitusajoista. Pääsääntöisesti metsästysajat vastaavat sitä, mihin tällä asetuksella myös Suomessa ollaan siirtymässä. Ruotsissa ei kuitenkaan naaraan, jota vasa seuraa, pyytäminen ole rangaistavaa. Vain kaksi lääninhallitusta antaa vuotuisessa päätöksessään suosituksen välttää naaraan ampumista, jota vasa seuraa. Ruotsin metsästysasetuksessa (1987:905) on tosin kirjaus siitä, että poliisi voi ampua hirvieläimen, muflonin tai villisian jälkeläisen, jonka emä on menehtynyt. Muissakin Euroopan maissa (Ranska, Tsekki, Slovenia) vasasuoja perustuu metsästäjien eettisiin sääntöihin.

2 Tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

2.1 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on toteuttaa vuonna 2014 vahvistetun Suomen hirvikannan hoitosuunnitelman linjauksia. Erityisesti tavoitteena on parantaa hirvikannan suunnitelmallista hoitoa siirtämällä pääasiallinen metsästysaika alkavaksi valtaosassa maata hirven kiima-ajan jälkeen sekä edistää hirvikannan rakenteen ja sukupuolijakauman tasapainottamista.

Samalla esityksen tavoitteena on vähentää hirvenmetsästyksen liittyvää sääntelyä. Ensinnäkin hirvieläimen metsästyksen pyyntilupamenettelyä esitetään kevennettäväksi siten, että riistanhoitoyhdistyksen lausunnosta ei tarvitsisi pyytää hakijalta vastinetta. Lisäksi esityksellä metsästysasetuksessa olevaa hirvenmetsästystä koskevaa sääntelyä purettaisiin siten, että metsästyksen käytännön suorittamiseen vaikuttavaa sääntelyä siirrettäisiin osittain lainsäädännön piiristä eettisen ja vastuullisen toiminnan ohjeistuksen avulla varmistettavaksi. Tarkoituksena on, että eettisellä ohjeistuksella ja neuvonnalla sekä metsästyksen johtajien koulutuksella varmistetaan, ettei naarashirviä, joita vasa seuraa, tahallaan ammuta jatkossakaan.

Tältä osin esitys toteuttaa Sipilän hallitusohjelman linjauksia. Hallitusohjelman tavoitteena on. purkaa turhaa sääntelyä ja byrokratiaa sekä keventää hallinnollista taakkaa.

Esityksen tavoitteena on lisäksi joustavoittaa hirvieläinten aiheuttamien maatalous- ja liikennevahinkojen estämistä sekä edelleen tehostaa afrikkalaisen sikaruton leviämisen ehkäisyä.

2.2 Keskeiset ehdotukset

Metsästysasetuksen 24 §:ää muutettaisiin siten, että valtaosassa maata pääasiallinen hirvenmetsästys alkaisi jatkossa lokakuun toisena lauantaina. Muutoksen tavoitteena on parantaa hirvikannan suunnitelmallista hoitoa ja turvata aiempaa häiriöttömämpi kiima-aika siirtämällä hirven yleistä rauhoitusaikaa pidemmälle syksyyn jatkuvaksi valtaosassa Suomea. Kiima-ajan rauhoituksen vahvistamisella ja toisaalta naarasvoittoisen kannan tasapainottamisen mahdollistamisen yhteisvaikutuksena tavoitellaan sitä, että myös hirvenvasojen elinvoimaisuus yksilötasolla vahvistuisi, kun niistä mahdollisimman suuri osa syntyisi häiriöttömän ensimmäisen kiiman johdosta normaaliin aikaan keväästä, jolloin ne syksyllä olisivat isompia ja paremmassa kunnossa.

Esityksellä laajennettaisiin Ylä-Lapin aikaistettua hirvenmetsästystä koko Lapin alueelle. Vuonna 2010 aloitetun Ylä-Lapin 1 päivänä syyskuuta alkavan aikaistetun hirvenmetsästyksen ajoitusta muutettaisiin tutkimuksen suositusten mukaisesti niin, että kiimarauhoitusta pidennettäisiin. Esityksen mukaan aikaistettu metsästys olisi sallittua 1.–15.9. ja kiimarauhoituksen jälkeen metsästys jatkuisi lokakuun toisesta lauantaista marraskuun loppuun saakka. Samalla aikaistetun hirvenmetsästyksen aluetta laajennettaisiin Kemin, Kemijärven, Keminmaan, Kittilän, Kolarin, Muonion, Pelkosenniemen, Pellon, Posion, Ranuan, Rovaniemen, Sallan, Savukosken, Simon, Sodankylän, Tervolan, Tornion ja Ylitornion kuntiin. Lausuntojen perusteella aikaistet-

tua hirvenmetsästystä laajennettiin Keski-Lapin lisäksi koko Lappiin. Näissä kunnissa metsästys olisi sallittu 1.9.–15.9. ja kiima rauhan jälkeen metsästys jatkuisi lokakuun toisesta lauantaista vuoden loppuun saakka. Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kuntien alueilla hirven metsästys päättyisi kuitenkin marraskuun 30 päivää.

Hirvieläinten aiheuttamien maatalousvahinkojen ehkäisemiseksi esityksessä laajennettaisiin metsästysaikaa siten, että hirveä voitaisiin metsästää vahtimalla pelloilta syyskuun 1 päivästä lokakuun toista lauantaista edeltävään päivään muualla kuin Lapin maakunnan alueella. Samalla tavoin kuusipeuraa, saksanhirveä, japaninpeuraa ja valkohäntäpeuraa voitaisiin metsästää vahtimalla syyskuun 1 päivästä syyskuun viimeistä lauantaista edeltävään päivään. Kyseinen uusi metsästys edellyttäisi metsästyslain 26 §:ssä säädettyä hirvieläimen pyyntilupaa. Tämä olisi joustavampi menettely vahinkojen estämiseksi kuin nykyinen metsästyslain 41 §:n mukainen poikkeuslupamenettely. Tältä osin palautettaisiin ennen vuotta 1993 voimassa ollut mahdollisuus ns. peltohirvien metsästämiseen. Lausuntojen perusteella puutarha poistettiin pykälästä.

Muiden hirvieläinten osalta vahtimismetsästämisen tehostamista puoltaa erityisesti valkohäntäpeurakannan kasvu ja siihen liittyvät lisääntyneet liikennevahingot erityisesti Lounais-Suomessa. Valkohäntäpeuran kanta on kasvanut viime vuosikymmeninä Lounais-Suomessa ja kanta levittäytyy edelleen laajemmalle alueelle keskiseen Suomeen. Lounais-Suomessa viime vuosina liikenteessä sattuneet kolarit valkohäntäpeurojen kanssa ovat lisääntyneet, mikä osaltaan puoltaa ns. vahtimismetsästyksen mahdollisuuden laajentamista alkamaan jo syyskuun 1 päivästä alkaen. Vahtimismetsästyksellä kantaa voitaisiin paikallisesti vähentää esimerkiksi vilkkaasti liikennöityjen teiden lähellä, ilman että metsästys itsessään lisääisi eläinten liikkumista ja siten kolaririskiä. Koiran käyttö ja ajometsästys tulisivat sallituksi vasta syyskuun viimeisenä lauantaista, kuten nykyisinkin.

Metsästysasetuksen 25 §:ää muutettaisiin siten, että hirvinaaraan suoja esitetään poistettavaksi lokakuun toisesta lauantaista lähtien, kun hirven metsästys varsinaisesti alkaisi koirilla ja ajometsästyksenä. Naaraan, jota vasa seuraa, rauhoitus on syytä kuitenkin säilyttää syyskuun alusta lokakuun toista lauantaista edeltävään päivään. Tiukka vasasuoja säilyisi siten ennallaan Lapin aikaistetussa hirvijahdissa ja esitetystä 24 §:n 2 momentissa uudelleen sallittavaksi esitetystä ns. vahtimismetsästyksessä, koska syyskuun alusta lähtien aikaistetussa vahtimismetsästyksessä vasat ovat vielä erityisen riippuvaisia emästään ja toisaalta käytännössä vasan seuraaminen pelloilta voidaan yleensä havaita. Vastaavaa periaatetta noudatettaisiin myös kuusipeuran, japaninpeuran, metsäkauriin, muflonin, valkohäntäpeuran ja saksanhirven osalta. Edellä sanottujen lajien naaraan, jota saman vuoden jälkeläinen seuraa, erityinen rauhoitusaika muutettaisiin siten, että olisi voimassa syyskuun 1 päivästä syyskuun viimeistä lauantaista edeltävään päivään.

Jotta 25 §:n muuttamisen vaikutukset eläinsuojelun näkökulmasta jäisivät vähäisiksi, lisättäisiin 23 §:ään metsästyksen johtajalle uusi tehtävä. Metsästyksen johtajan tulisi huolehtia siitä, että mahdollisesti metsästystilanteessa emän menettänyt vasa pyrittäisiin pyytämään. Käytännössä tämä ei muuttaisi metsästyksen johtajan tehtäviä, sillä näin metsästysseurueet ja -seurat nykyisinkin toimivat. Lisäksi poliisi voi tarvittaessa poliisilain 2 luvun 16 §:n nojalla tehdä tällaisen vasan lopettamismääräyksen. Tämä ei aiheuttaisi poliisille merkittävästi lisätehtäviä, koska poliisilain nojalla lopetettu

hirvi kuuluu metsästyslain 83 d §:n nojalla alueen riistanhoitoyhdistykselle ja käytännön toimet hoitavat metsästäjät itse tai poliisin pyynnöstä SRVA-organisaatio.

Afrikkalaisen sikaruton leviämisen estämiseksi villisikakannan metsästyksen tehostamiseksi villisikanaaraan erityistä rauhoitusaikaa lyhennettäisiin niin, että villisian naaras, jota saman vuoden jälkeläinen seuraa, olisi rauhoitettu maaliskuun 1 päivästä heinäkuun 31 päivään.

Esityksessä ehdotetaan metsästysasetuksen 8 §:ssä säädettyä hirvieläimen pyyntiluvan hakemisen määräaikaa säilytettäväksi ennallaan. Kuitenkin, jotta hirvieläinten pyyntiluvat ehdittäisiin käsitellä ajoissa, kun jatkossa sallittaisiin vahinkojen vähentämiseksi 24 §:n 2 momentissa esitetty vahtimismetsästys jo syyskuun alusta lähtien ja Lapin aikaistettu hirvijahti laajenee entistä laajemmalle alueelle muualle Lappiin, poistettaisiin riistanhoitoyhdistyksiä koskeva velvoite määräaikoineen antaa lausunto pyyntilupahakemuksista. Lausunnon antaminen korvattaisiin käytännössä riistanhoitoyhdistykselle asetettavalla velvoitteella laatia alueelleen hirvieläinten verotussuunnitelma ennen pyyntilupahakemusten jättämistä. Nykyisin käytössä on menettely, jossa samaan hirvitalousalueeseen kokonaan tai osittain kuuluvat riistanhoitoyhdistykset laativat yhdessä tavoitteellisen hirviverotussuunnitelman hirvitalousalueelle ja tämän perusteella omille alueilleen. Suunnittelun tavoitteena on mitoittaa metsästysmäärä seuraavalle metsästyskaudelle siten, että asetetut kannanhoidon tavoitteet voidaan saavuttaa kullakin hirvitalousalueella. Riistanhoitoyhdistykset esittelisivät verotussuunnitelman ja sen perusteena olevat tiedot alueensa pyyntiluvanhakijoille ja voisivat siten ohjata pyyntiluvanhakijoita jo ennen pyyntilupahakemusten jättämistä. Riistanhoitoyhdistysten laatimilla verotussuunnitelmilla voitaisiin katsoa olevan paljolti samanlainen Suomen riistakeskuksen päätöksentekoa ohjaava vaikutus kuin aiemmilla riistanhoitoyhdistysten lausunnoillakin.

Pyyntilupahakemus olisi toimitettava viimeistään 30 päivänä huhtikuuta Suomen riistakeskukselle. Lisäksi hakemus tulisi toimittaa samaan määräaikaan mennessä tiedoksi sille riistanhoitoyhdistykselle, jonka toimialueeseen pääosa lupahakemuksessa tarkoitettusta metsästysalueesta kuuluu, mikäli hakemus jätetään muutoin kuin Suomen riistakeskuksen sähköisen lupahakemusjärjestelmän kautta. Suomen riistakeskuksen määräaika ratkaista hakemukset tiettyyn päivään mennessä poistettaisiin vähämerkityksisen, hallinnollista byrokratiaa koskevan sääntelyn purkamiseksi. Hirvieläimen pyyntilupa olisi voimassa metsästysvuoden kerrallaan.

Valmistelun yhteydessä on tuotu esiin, että esitetty 24 §:n 2 momentin mukainen vahtimismetsästys olisi tarpeen sallia jo elokuun alusta lähtien jotta hirvieläinten aiheuttamia maatalousvahinkoja voitaisiin mahdollisimman tehokkaasti estää. Tässä vaiheessa koko metsästystä koskevaa pyyntilupien myöntämisen menettelyä ei kuitenkaan voitaisi aikaistaa riittävästi, jotta vahtimismetsästys voitaisiin sallia jo 1.8. alkaen. Syynä tähän on erityisesti se, että riistahallintolain (158/2011) 31 §:n muutoksenhakusäännöksestä johtuen hirvieläinten pyyntilupa on täytäntöönpanokelpoinen vasta 30 päivän valitusajan kulumisen jälkeen. Lisäksi kanta-arvion tuottamista Luonnonvarakeskuksessa ei voida nopeuttaa ennen kuin valmisteilla oleva hirvitietojärjestelmä on otettu kattavasti käyttöön niin, että hirvenmetsästysseurueet toimittavat saalis- ja havaintotiedot sähköisen järjestelmän kautta. Näin ollen tässä vaiheessa ei ole mahdollista esittää 24 §:n 2 momentissa aikaisempaa ajankohtaa vahtimismetsästyksen alkamiselle. Tavoitteena kuitenkin on jatkossa selvittää mahdollisuudet

kehittää lainsäädäntöä sekä nopeuttaa hirvitietojärjestelmän käyttöönottoa niin, että jatkossa vahinkojen estämiseksi 24 §:n 2 momentissa sallittu metsästys voitaisiin aloittaa jo 1.8. alkaen.

Metsästysasetuksen 16 a §:ää muutettaisiin siten, että siinä otettaisiin huomioon aseiden tekninen kehitys ja mahdollistettaisiin käytännössä entistä vaatimusta vastaavien uusien kaliipereiden käyttö ketun, tarhatun naalin, mäyrän, saukon, supikoiran, pesukarhun, rämemajavan, metsäjäniksen, rusakon, metson, teeren tai hanhen metsästyksessä. Lisäksi pykälää muutettaisiin siten, että villisian metsästyksessä edellytettäisiin jatkossa samanlaista asetta kuin hirven ja karhun metsästyksessä. Samalla pykälään tehtäisiin myös teknisluontoinen korjaus matemaattisten merkkien poistamisesta.

3 Vaikutukset

Esitetyllä 24 §:n muutoksella rauhoitettaisiin pääasiallinen metsästys hirven lisääntymisen kannalta tärkeän kiima-ajan osalta. Tällä arvioidaan olevan hirvikannan häiriötöntä lisääntymistä ja sen kautta kannan elinvoimaisuutta ja suunnitelmallista hoitoa merkittävästi kohentava vaikutus. Lapin aikaistetun hirven metsästyksen kiimaurahoituksen pidentämisellä ja aikaistamisella tutkimuksen suosituksen mukaisesti varmistettaisiin, että se ei heikentäisi hirvikantaa kyseisellä alueella. Aikaistetun hirven metsästyksen laajentamisella muualle Lappiin lisätään riistatalouden tuottamaa hyvinvointia näillä alueilla vallitsevissa muusta maasta poikkeavissa pohjoisissa olosuhteissa. Koska hirvikannan rakenne on näillä alueilla koko maan tilanteeseen nähden tasapainoisin, esitetty laajennus ei vaarantaisi kannan hoidon tavoitteita.

Esitetyllä uudella 24 §:n 2 momentin mukaisella vahtimismetsästyksellä arvioidaan olevan hirven aiheuttamia maatalousvahinkoja jonkin verran vähentävä vaikutus. Valkohäntäpeuran osalta vahtimismetsästyksellä voitaisiin maatalousvahinkojen lisäksi vähentää erityisesti paikallisesti myös liikennevahinkoja, koska vahtimismetsästystä voitaisiin harjoittaa muillakin alueilla kuin pelloilla. Tämä mahdollistaisi metsästyksen tehostamisen vahtimalla erityisesti vilkkaasti liikennöityjen teiden läheisyydessä jo syyskuun alusta lähtien, millä voitaisiin pienentää kantaa paikallisesti jo alkusyksystä vilkkaasti liikennöityjen teiden ja siten valkohäntäpeurojen liikennevahinkojen kannalta riskialttiimmilla alueilla. Metsästysajan pidentäminen alkupäästään Etelä-Suomessa ei haittaisi merkittävästi muita luonnonkäyttömuotoja, koska hirvieläinten vahtimismetsästys tapahtuu pääosin aikaisin aamulla tai myöhään illalla ja pääasiassa pelloilta. Ohjeistuksen avulla varmistettaisiin, että syyskuun alusta mahdollisen ns. vahtimismetsästyksen aikana tulisi välttää aikuisiin uroksiin kohdistunutta metsästyspainetta, koska erityisesti täysikasvuisten urosten rooli on tärkeä ennen kiimakautta ja kiimakauden yhteydessä, normaalin kiimakäyttäytymisen mahdollistamisessa.

Esitys vähentäisi hallinnollista taakkaa, koska esitetyn 24 §:n 2 momentin sallimana aikana vahinkojen estämiseksi ei tarvitsisi enää hakea Suomen riistakeskukselta erillistä poikkeuslupaa, jos alue kuuluu tavanomaisen metsästyslain 26 §:ssä säädetyn hirvieläinten pyyntiluvalla tapahtuvan metsästysalueen piiriin.

Esitetyllä 25 §:n muuttamisella olisi pitkällä aikavälillä vaikutusta hirvikannan rakennetta tasapainottavasti, sillä nykyinen 25 §:ssä säädetty erityinen rauhoitusaika on

vaikuttanut osaltaan uros-naaras -suhteen vääristymään. Esityksellä tavoiteltava tosiasiainen kiimarauha ja kannan uros-naaras -suhteen tasapainottaminen mahdollistaisivat normaalin ensimmäiseen kiimaan ajoittuvan tiinehtymisen useammin kuin tällä hetkellä, jolloin seuraavana kesänä vasat syntyvät aiemmin, mikä edistää myös niiden yksilötason hyvinvointia ja talvesta selviämiseen laajassa mittakaavassa. Esityksellä säädettävän pääasiallisen metsästyksen alkaessa lokakuun toisena lauantaina, vasat olisivat siten keskimäärin isompia kuin tällä hetkellä. Jos kuitenkin naaras, jota vasa seuraa, tulisi tahattomasti ammutuksi, on metsästyksen johtajan tehtävä suunnitella ja antaa tarvittavat määräykset vasan metsästämiseksi. Lisäksi on otettava huomioon, että poliisi voi tarvittaessa poliisilain 2 luvun 16 §:n nojalla tehdä tällaisen vasan lopettamismääräyksen. Tämä ei aiheuttaisi poliisille merkittävästi lisätehtäviä, koska poliisilain nojalla lopetettu hirvi kuuluu metsästyslain 83 d §:n nojalla alueen riistanhoitoyhdistykselle ja käytännön toimet hoitavat metsästäjät itse tai poliisin pyynnöstä SRVA-organisaatio.

Talvella kaikki hirvieläimemme muodostavat laumoja, joissa yksilöt sietävät toisiaan huomattavasti paremmin kuin kesäaikaan ja kerääntyvät energiaa säästääkseen ravintokohteiden läheisyyteen. Tällaisiin laumoihin liittymällä yksinäisten vasojen henkiinjääminen paranee. Pohjois-Amerikassa tehdyssä tutkimuksessa verrattiin orpojen ja emän kanssa kulkevien hirvenvasojen kuolleisuutta talven aikana. Ilman emää jääneiden vasojen kuolleisuus ei ollut tilastollisesti suurempaa kuin emän kanssa olleilla vasoilla. Ruotsissa tehdyn selvityksen mukaan orvoiksi jääneet vasat voivat kärsiä hitaammasta kehityksestä emän kanssa talven viettäneisiin vasoihin verrattuna, mutta suurin osa orvoista vasoista selviää talven yli. Talviaikaan valkohäntäpeurat kokoontuvat usein laumoiksi, joissa eri sukupuolta ja ikäluokkaa olevat yksilöt sietävät hyvin toistensa läheisyyttä. Peurojen ruokinta on Suomessa hyvin tavallista, ja Wisconsinissa tehdyn tutkimuksen mukaan ruokinta parantaa peurojen eloonjäämistä erityisesti ankarina talvina, leutoina vuosina merkitys on vähäisempi. Aktiivinen ruokinta todennäköisesti pienentää myös Suomessa emänsä menettämisen mahdollisia negatiivisia vaikutuksia. Virginiassa tehdyssä tutkimuksessa orvot vasat liittyivät muiden aikuisten seuraan, eikä eroa kuolleisuudessa ei-orpoihin havaittu.

Esityksellä olisi vähentävä vaikutus valvontaviranomaisten ja oikeuslaitoksen resursien tarpeeseen tähän sääntelyyn liittyvien metsästysrikosasioiden käsittelyssä. Hirven osalta lokakuun toisen lauantain ja japaninpeuran, kuusipeuran, metsäkauriin, muflonin, valkohäntäpeuran ja saksanhirven osalta syyskuun viimeisen lauantain jälkeen sellaisen emän ampuminen, jota vasa seuraa, ei olisi enää rangaistavaa. Rangaistusvaatimuksia, menettämisseuraamushakemuksia ja ammutun naaraseläimen menettämisiä ei esitetyn päivämäärän jälkeen siten enää tarvitsisi tehdä.

Villisian osalta 25 §:ssä säädetyt erityisen rauhoitusajan lyhentäminen mahdollistaisi metsästyksen tehostamisen edelleen afrikkalaisen sikaruton leviämisen estämiseksi.

Esitetyllä 8 §:n muuttamisella olisi mahdollista parantaa riistanhoitoyhdistysten ohjausvaikutusta hirvieläinten pyyntilupien hakemiseen jo ennen pyyntilupiin liittyvän hallinnollisen menettelyn alkamista. Samalla esitetty 8 §:n muutos antaisi Suomen riistakeskukselle riittävästi aikaa käsitellä hakemukset (1 900–2 000 kpl vuosittain), jotta pyyntiluvat voisivat tulla lainvoimaisiksi jo syyskuun alusta.

4 Yksityiskohtaiset perustelut

8 § Hirvieläimen pyyntiluvan hakeminen ja käsittely

Pykälän 1 momenttia muutettaisiin siten, että riistanhoitoyhdistyksen olisi laadittava hirvieläinten verotussuunnitelma ennen kuin pyyntilupien hakijat jättävät pyyntilupahakemukset. Vuonna 2015 käyttöön otettiin menettely, jossa samaan hirvitalousalueeseen kokonaan tai osittain kuuluvat riistanhoitoyhdistykset laativat yhdessä tavoitteellisen hirviverotussuunnitelman hirvitalousalueelle ja tämän perusteella omille alueilleen. Suunnittelun tavoitteena on mitoittaa metsästysmäärä seuraavalle metsästyskaudelle siten, että asetetut kannanhoidon tavoitteet voidaan saavuttaa kullakin hirvitalousalueella. Riistanhoitoyhdistykset esittelevät verotussuunnitelman ja sen perusteena olevan aineiston alueensa luvanhakijoille. Luonnonvarakeskus tuottaa hirvitalousalueille ja riistanhoitoyhdistysten alueille arviot hirvikannan koosta ja rakenteesta sekä niiden kehityksestä verotussuunnittelua varten. Edellä tarkoitetun 1 momenttiin esitetyn muutoksen tarkoituksena on vahvistaa riistanhoitoyhdistyksen ohjausta jo ennen pyyntilupahakemuksen hallinnollisen lupamenettelyn käynnistymistä.

Nykyinen pykälän 2 momentti esitettäisiin poistettavaksi. Tällöin ei enää edellytetäisi riistanhoitoyhdistykseltä lausunnon antamista yksittäisestä pyyntilupahakemuksesta. Lausunnon antaminen korvautuisi käytännössä uudessa 1 momentissa esitetyllä menettelyllä, jonka mukaan riistanhoitoyhdistyksen tulisi laatia alueelleen hirvieläinten verotussuunnitelma huhtikuun 15 päivään mennessä.

Uudessa pykälän 2 momentissa säädettäisiin nykyisessä 1 momentissa säädetyin mukaisesti, että hirvieläimen pyyntilupaa koskeva hakemus olisi toimitettava viimeistään 30 päivänä huhtikuuta Suomen riistakeskukselle. Lisäksi hakemus tulisi samaan määräaikaan mennessä toimittaa tiedoksi sille riistanhoitoyhdistykselle, jonka toimialueeseen pääosa lupahakemuksessa tarkoitettusta metsästysalueesta kuuluu, mikäli hakemus jätetään muutoin kuin Suomen riistakeskuksen sähköisen lupahakujärjestelmän kautta. Pyyntilupahakemuksen jättämistä koskevaan määräaikaan ei ole tarpeen tehdä muutoksia.

Pykälään esitetyillä muutoksilla voidaan keventää pyyntilupiin liittyvää hallintomenettelyä sekä nopeuttaa hakemusten käsittelyä Suomen riistakeskuksessa. Esitetyt muutokset ovat tarpeen, jotta Suomen riistakeskus ehtisi käsitellä hirvieläinten pyyntilupahakemukset (1900–2000 kpl vuosittain) riittävän ajoissa. Tavoitteena on, että pyyntiluvat voisivat tulla lainvoimaisiksi jo syyskuun alusta, jotta niiden nojalla voitaisiin vähentää vahinkoja metsästämisellä 24 §:n 2 momentissa esitetyn vahtimismetsästyksen keinoin.

Nykyinen pykälän 3 momentti esitettäisiin poistettavaksi. Suomen riistakeskuksen määräaika ratkaista hakemukset tiettyyn päivään mennessä poistettaisiin vähämerkittaisen, hallinnollista byrokratiaa koskevan sääntelyn purkamiseksi.

Pykälän uusi 3 momentti muutettaisiin siten, että hirvieläimen pyyntiluvan voima saolo alkaisi päätöksen tultua lainvoimaiseksi. Pyyntilupa olisi voimassa metsästysvuoden kerrallaan.

16 a § Luotiasetta koskevat yleiset vaatimukset

Pykälän 2 momentin 1 kohtaa muutettaisiin siten, että kettua, tarhattua naalia, mäyrää, saukkoa, supikoiraa, pesukarhua, rämemajavaa, metsäjänistä, rusakkoa, metsoa, teertä tai hanhea saa ampua nykyisen asean, jonka patruunan luodin painon on oltava vähintään 2,5 grammaa ja osumaenergian 100 metrin päässä piipun suusta mitattuna vähintään 200 joulea ($E_{100} \geq 200 \text{ J}$), lisäksi myös sellaisella aseella, jonka osumaenergia luodin painosta riippumatta piipun suusta mitattuna olisi vähintään 300 joulea (korjattuna $E_0 \geq 300 \text{ J}$). Muutoksella otettaisiin huomioon aseiden tekninen kehitys ja mahdollistettaisiin käytännössä entistä vaatimusta vastaavien uusien kaliipereiden käyttö kyseisessä kohdassa sanottujen riistaeläinten metsästyksessä.

Pykälän 2 momentin 3 ja 4 kohtia muutettaisiin villisian metsästyksessä edellytettävän luotiaseen tehon osalta siten, että villisika siirrettäisiin vaatimuksissa 3 kohdasta 4 kohtaan. Villisikaa saisi metsästää aseella, jonka patruunan luodin painon on oltava vähintään 9 grammaa ja osumaenergian 100 metrin päässä piipun suusta mitattuna vähintään 2 700 joulea ($E_{100} \geq 2\,700 \text{ J}$) tai, luodin painon on ollessa 10 grammaa tai enemmän, osumaenergian on vastaavalla tavalla mitattuna oltava vähintään 2 000 joulea ($E_{100} \geq 2\,000 \text{ J}$). Villisian metsästyksessä edellytettäisiin siis jatkossa samantyyppistä asetta kuin hirven ja karhun metsästyksessä. Esitys on vuonna 2015 raporttinsa luovuttaneen maa- ja metsätalousministeriön asettaman villisikatyöryhmän (HARE: MMM047:00/2014) esityksen mukainen.

Samalla pykälään tehtäisiin myös teknisluontoinen korjaus poistamalla energiavaatimuksia suluissa osoittavat matemaattiset merkit asetustekstistä.

23 § Metsästyksen johtajan tehtävät

Pykälään lisättäisiin metsästyksen johtajan tehtäviin uusi tehtävä. Metsästyksen johtajan tulisi huolehtia siitä, että mahdollisesti metsästystilanteessa emän menettänyt vasa tulisi pyrkiä pyytämään. Käytännössä tämä ei muuttaisi metsästyksen johtajan tehtäviä, sillä näin metsästysseurueet ja -seurat nykyisinkin toimivat. Jos yrityksestä huolimatta tällaisen vasan pyytäminen ei onnistu, tulisi metsästyksen johtajan ilmoittaa siitä poliisille, joka voi tarvittaessa poliisilain 2 luvun 16 §:n nojalla tehdä tällaisen vasan lopettamismääräyksen. Tämä ei aiheuttaisi poliisille merkittävästi lisätehtäviä, koska poliisilain nojalla lopetettu hirvi kuuluu metsästyslain 83 d §:n nojalla alueen riistanhoitoyhdistykselle ja käytännön toimet hoitavat metsästäjät itse tai poliisin pyynnöstä SRVA-organisaatio. Lisäksi on otettava huomioon, että jos metsästyksen johtaja jättää tahallaan tai huolimattomuudesta suorittamatta hänelle 23 §:ssä säädetyn tehtävän, voidaan hänet tuomita metsästyslain 74 §:n 2 momentin 9-kohdan nojalla metsästysrikkomuksesta.

24 § Yleiset rauhoitusajat

Pykälän 1 momentin 10 kohta muutettaisiin siten, että hirvi olisi rauhoitettu Enontekiön, Inarin ja Utsjoen alueella joulukuun 1 päivästä elokuun 31 päivään ja syyskuun 16 päivästä lokakuun toista lauantaita edeltävään päivään. Kemin, Kemijärven, Keminmaan, Kittilän, Kolarin, Muonion, Pelkosenniemen, Pellon, Posion, Ranuan, Rovaniemen, Sallan, Savukosken, Simon, Sodankylän, Tervolan, Tornion ja Ylitornion kuntien alueella tammikuun 1 päivästä elokuun 31 päivään ja syyskuun 16 päivästä

lokakuun toista lauantaita edeltävään päivään sekä muualla maassa tammikuun 1 päivästä lokakuun toista lauantaita edeltävään päivään.

Lisäksi pykälään lisättäisiin uusi 2 momentti, jossa säädettäisiin, että sen estämättä mitä 1 momentin 10 sekä 11 kohdassa säädetään, voidaan muualla kuin Lapin maakuntaan kuuluvissa kunnissa metsästää hirveä vahtimalla pelloilta syyskuun 1 päivästä lokakuun toista lauantaita edeltävään päivään. Lisäksi kuusipeuraa, saksanhirveä, japaninpeuraa ja valkohäntäpeuraa voitaisiin metsästää vahtimalla syyskuun 1 päivästä syyskuun viimeistä lauantaita edeltävään päivään muualla kuin Lapin maakuntaan kuuluvien kuntien alueilla. Metsästyksessä olisi kuitenkin noudatettava 25 §:ssä säädettyjä erityisiä rauhoitusajkoja. Tarkoituksena on joustavoittaa hirvieläinten aiheuttamien maatalous- ja liikennevahinkojen estämistä. Kyseinen uusi metsästys edellyttäisi metsästyslain 26 §:ssä säädettyä hirvieläimen pyyntilupaa. Tältä osin palautettaisiin ennen vuotta 1993 voimassa ollut mahdollisuus ns. peltohirvien metsästämiseen. Tämä olisi joustavampi menettely vahinkojen estämiseksi kuin nykyinen metsästyslain 41 §:n mukainen poikkeuslupamenettely. Vahtimismetsästys olisi hirven osalta rajattu sallitaksi vain pelloilta.

Koska asetuksen tavoitteena on taata aikaisempaa parempi kiimarauha hirvelle sekä parantaa hirvikannan rakennetta, on hirven osalta tarpeellista rajata syyskuussa ennen kiimakautta tapahtuva metsästys vahtimalla tapahtuvaan metsästykseseen. Vahtimisella tarkoitettaisiin tässä metsästystä, jossa ei aktiivisin toimenpitein pyritä ihmisten toimesta tai pysäyttävien tai ajavien koirien avulla vaikuttamaan eläinten liikkumiseen ampumapaikalle. Mikäli vahtimismetsästyksessä kuitenkin haavoitettaisiin eläintä, saisi jäljittävää, ajavaa tai pysäyttävää koiraakaan kuitenkin käyttää haavoittuneen eläimen etsimiseen ja lopettamiseen.

Tarkoituksena olisi kohdentaa metsästys maatalousvahinkoja aiheuttaviin hirviin maanomistajan pyynnöstä. Metsästyslain 25 §:n 2 momentissa on säädetty, että ilman alueen omistajan tai haltijan nimenomaista lupaa riistaeläintä ei saa etsiä pihasta tai puutarhasta eikä metsästystarkoituksessa saa kulkea viljelyksillä ennen kuin sato on korjattu tai koottu. Näin ollen pelloilta tapahtuva vahtimismetsästys edellyttäisi käytännössä pellon omistajan tai haltijan nimenomaista lupaa aikana, jolloin satoa ei vielä ole korjattu.

Muiden 2 momentissa sanottujen hirvieläinten osalta vahtimismetsästystä ei olisi rajoitettu pelloille, vaan sitä voitaisiin harjoittaa muillakin alueilla, kuten metsässä. Tarkoituksena on vahtimalla tapahtuvan metsästyksen tehostaminen esimerkiksi vilkkaasti liikennöityjen teiden lähialueilla. Näin liikennevahinkoja voitaisiin vähentää tällaisilla erityisillä riskialueilla vahtimismetsästyksen avulla, mikä metsästysmenetelmänä ei lisäisi merkittävästi eläinten liikkuvuutta ja siten liikennevahinkojen riskiä entisestään.

25 § Erityiset rauhoitusajat

Pykälän 2 momenttia muutettaisiin niin, että villisian naaras, jota saman vuoden jälkeläinen seuraa, olisi rauhoitettu maaliskuun 1 päivästä heinäkuun 31 päivään. Tarkoituksena on mahdollistaa afrikkalaisen sikaruton leviämisen estämiseksi villisikakannan vähentämisen tehostaminen. Esitys vastaisi aiempaa vuonna 1988 säädettyä

villisian metsästysaikaa asetuksessa riistaeläinten metsästysajoista annetun asetuksen muuttamisesta (676/1988).

Pykälään ehdotetaan säädettäväksi uusi 3 momentti, jonka mukaan hirven naaras, jota saman vuoden jälkeläinen seuraa, olisi rauhoitettu syyskuun 1 päivästä lokakuun toista lauantaita edeltävään päivään. Esitys toteuttaisi osaltaan hirvikannan hoitosuunnitelman linjausta, että hirvieläinten naaraan ampuminen ei johtaisi saaliin tai sen arvon menettämiseen tilanteessa, jossa vasaa ei ole voitu metsästystilanteessa havaita. Muutos edistää osaltaan hirvikannan rakenteen ja sukupuolijakauman tasapainottamista, koska nykyisen vasallisen naaraan rauhoituksen vuoksi myös vasattomien naaraiden ampumista vältetään, koska seuraamukset säännöksen rikkomisesta on koettu kohtuuttomiksi. Hirvinaaraan, jota vasa seuraa, rauhoitus on syytä kuitenkin ulottaa syyskuun alusta lokakuun toista lauantaita edeltävään päivään. Muutokseen liittyy myös asetuksen 23 §:ään esitettävä lisäys metsästyksen johtajan tehtäviin. Muutoksella vähennetään johdettuun hirvenmetsästyksen liittyvää sääntelyä, jonka on koettu vaikeuttavan metsästäjien käytännön metsästystä kohtuuttomalla tavalla ja toisaalta kuormittavan valvontaviranomaisia ja oikeuslaitosta.

Pykälään ehdotetaan säädettäväksi uusi 4 momentti, jonka mukaan japaninpeuran, kuusipeuran, metsäkauriin, muflonin, valkohäntäpeuran ja saksanhirven naaras, jota saman vuoden jälkeläinen seuraa, olisi rauhoitettu syyskuun 1 päivästä syyskuun viimeistä lauantaita edeltävään päivään. Esitys noudattaisi vastaavaa periaatetta kuin edellä 3 momentissa hirven osalta. Metsäpeuran metsästys voisi 24 §:ssä säädetyn yleisen rauhoitusajan vuoksi alkaa vasta aikaisintaan kyseisen päivämäärän jälkeen, joten sen osalta erillistä rauhoitusaikaa ei enää säädettäisi.

5 Asian valmistelu

Asetusehdotus on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriössä yhteistyössä Suomen riistakeskuksen kanssa. Valmistelussa on otettu huomioon Valtakunnallisen riistanneuvoston kannanotot ja esitystä on valmistelun aikana esitelty Valtakunnalliselle riistanneuvostolle.

Asetusehdotuksesta pyydettiin lausunnot ympäristöministeriöltä, sisäministeriöltä, oikeusministeriöltä, Luonnonvarakeskukselta (LUKE), Suomen riistakeskukselta, Suomen ympäristökeskukselta (Syke), riistanhoitoyhdistyksiltä, Metsähallitukselta, Poliisihallitukselta, Rajavartiolaitokselta, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitolta (MTK), Svenska lantbruksproducenternas centralförbundilta (SLC), Suomen Luonnonsuojeluliitolta (SLL), Suomen Kennelliitolta, Paliskuntain yhdistykseltä, Saamelaiskäräjiltä, Suomen Metsästäjäliitolta (SML), WWF Suomelta, Natur och Miljöltä sekä Luonto-Liitolta.

Näistä oikeusministeriö, Saamelaiskäräjät, Suomen kennelliitto, WWF Suomi ja Luonto-Liitto eivät lähettäneet lausuntoa. Ympäristöministeriö totesi, että esitysluonnoksen tavoitteena on toteuttaa Suomen hirvikannan hoitosuunnitelmaa sekä vähentää muun muassa hirvenmetsästyksen liittyvää sääntelyä, eikä sillä ollut lausuttavaa asetusluonnoksesta. Myöskään Suomen ympäristökeskuksella ei ollut huomautettavaa esityksestä. Suomen luonnonsuojeluliitto piti esitystä hyvin valmisteltuna ja perusteltuna sekä hyväksyttävänä. Lisäksi Luonnonsuojeluliitto totesi, että metsästyksen turvallisuuteen tulee kiinnittää huomiota, kun hirveä ja muuta riistaa tullaan met-

sääntämään samaan aikaan. Muut lausunnonantajat kommentoivat esitystä yksityiskohtaisemmin.

Pyydettyjen lausuntojen lisäksi lausunnon lähettivät Oulun poliisilaitos, Pirkanmaan luonnonsuojelupiiri, Metsästysseura Erä-Kaira ry, Muonion kunta, Rita-Erä ry, Animalia, Pellon Erä ry, Eläinten hyvinvointikeskus, Muonion hirvenpyynnin yhteislupa, Tervamellan erä ry, Suomen Eläinsuojeluyhdistysten liitto SEY, Luonnonsuojeluliitto Tapiola, Metsästysseura Kiuas ry, Mämmilän Erä ry, Tuomas Palojärvi, Ilkka Ala-Ajos sekä Läntinen merkkiipiiri. Näiden lisäksi Suomen riistakeskuksen lausunnossa oli mukana alueellisten riistaneuvostojen näkemykset asetusluonnoksesta.

Asetusehdotuksen 8 §:n muutos sai laajaa kannatusta niiden lausunnonantajien keskuudessa, jotka tästä asetuksen kohdasta lausuiivat. Suomen riistakeskus, Suomen Metsästäjäliitto sekä MTK kannattivat ehdotukseen sisältyvän byrokratian purkamista. Myös suurin osa riistanhoitoyhdistyksistä kannatti uudistusta. Osa riistanhoitoyhdistyksistä olisi halunnut edelleen pitää kiinni erillisestä lausunnosta, mutta silloin pyyntilupiin liittyvä hallinnollinen menettely ei keventyisi. Lausunnot eivät johtaneet 8 §:n muuttamiseen ehdotetusta.

Myös 16 a §:n muutokset saivat niiden lausunnonantajien joukossa vahvaa kannatusta, jotka asiasta lausuiivat. Sisäministeriö pitää perusteltuina luotiasetta koskevien yleisten vaatimusten muuttamista. Suomen Metsästäjäliitto pitää pykälän muutoksia tervetulleena lisäyksenä, joka paitsi tuo mahdollisuuden uusien tehokkaiden kaliiperien käyttöön, lisää myös turvallisuutta raskaampiin luoteihin verrattuna pienemmän vaara-alueen vuoksi. Lisäksi Suomen Metsästäjäliitto pitää muutosta villisian nostamisesta 4 kohdan hirven ja karhun vaatimusluokkaan perusteltuna, sillä suuri villisikakarju vaatii hirvälle sopivaa kaliiperia. Suurikokoinen villisika on haavoitettuna myös vaarallinen, joten uusi kaliiperivaatimus lisää myös metsästäjän turvallisuutta. Myös suurin osa riistanhoitoyhdistyksistä kannatti 16 a §:n muutoksia. Annetut lausunnot eivät johtaneet 16 a §:n muuttamiseen ehdotetusta.

Metsästyksen johtajan tehtävien täydentämistä koskeva asetuksen 23 §:n muutos, 24 §:ssä säädetty hirven metsästysaikaa koskevat muutokset sekä 25 §:n hirvieläinten erityisen rauhoitusajan muutokset jakoivat lausunnonantajien mielipiteitä vahvasti. Metsästyksen johtajan tehtäviin luonnoksessa lisättäväksi esitettyä uutta tehtävää huolehtia orvoksi jääneen hirven vasan pyydystämisestä sai vahvaa tukea niiden lausunnonantajien taholta, jotka kannattivat hirviemän ns. vasasuojan rikosoikeudellisen rangaistavuuden poistamista. Näidenkin lausunnonantajien joukossa tehtävän tavoitteellista luonnetta kritisoitiin, mutta useimmat näkivät selvästi eettisiin ohjeisiin liittyvän tehtävän perustelluksi otettavaksi myös asetukseen, mikäli vasasuojan rikosoikeudellinen rangaistavuus poistuu. Annetut lausunnot eivät johtaneet 23 §:n muuttamiseen ehdotetusta.

Asetuksen 24 §:n 10 kohdassa säädetyn hirven metsästysajan osalta varsin kattavasti kannatettiin hirven metsästyksen aloituksen myöhentämistä Lapin läänin ulkopuolella lokakuun toiseen lauantaihin. Yksittäiset riistanhoitoyhdistykset halusivat pitää kiinni nykyisestä metsästysajasta erityisesti saaristoalueilla. Muutoin lausunnoissa todettiin, että jo nyt metsästys käytännössä sääolosuhteiden vuoksi aloitetaan suurin piirtein esitettynä aikana. Hirven kiima-ajan rauhoitusta kannattivat sekä metsästystä edustavat tahot sekä luonnonsuojelua ja eläinten suojelua edustavat tahot. Maanomis-

tajatahoja edustavien järjestöjen lausunnoissa kannettiin huolta saaristoalueiden riittävästä hirtiverotuksesta, mikäli metsästys myös näillä alueilla aloitetaan esitettynä aikana. Luonnonvarakeskus totesi lausunnossaan, että metsästyksen aloituksen myöhentäminen lokakuun toiseen lauantaihin on hirven kiiman onnistumisen kannalta selvä parannus nykyiseen käytäntöön, jossa metsästys alkaa kiiman ollessa vielä huipussaan suuressa osassa maata. Häiriötön kiima edesauttaa pariutumisten ja hedelmöitymisten onnistumista varsinaisen kiiman yhteydessä, jolloin vasat syntyvät aikaisemmin ja ehtivät kasvaa suuremmiksi ennen seuraavaa metsästyskautta ja talvea.

Lapin maakunnan osalta useat lausunnon antajat pitivät eteläisen Lapin osalta lokakuun toista lauantaista liian myöhäisenä ajankohtana aloittaa metsästys. Mm. useat riistanhoitoyhdistykset sekä lausunnon lähettäneet alueen metsästysseurat, MTK, SML, Lapin alueellinen riistanneuvosto edellyttivät ns. aikaistetun hirtvijahdin ulottamista koko Lapin alueelle. Toisaalta aivan pohjoisimpien kuntien alueilta lähetetyissä lausunnoissa ei nähty porotaloudelle koituvien haittojen vuoksi hyväksi jatkaa metsästystä vuoden loppuun. Näiltä alueilta lähetetyissä lausunnoissa edellytettiin voimassa olevien metsästysaikojen ja kiimarauhan säilyttämistä sellaisenaan. Luonnonvarakeskus totesi kuitenkin lausunnossaan, että hirtvihavaintokorteilla vuosina 2008–2014 ilmoitettujen kiimahavaintojen ajoittumisten perusteella nyt esitetty alkupäästä viidellä päivällä aikaistettu kiimarauhoitus parantaa yhteensopivuutta Ylä-Lapin kiiman kanssa. Se näyttää myös sopivan kohtuullisen hyvin asetukseen lisättäväksi esitettyjen kuntien alueen hirttien kiima-aikaan.

Maa- ja metsätalousministeriö päätti lausuntojen perusteella muuttaa 24 §:n 1 momentin 10 kohdassa ehdotettuja hirven rauhoitusaikoja seuraavasti: porotaloudelle koituvien haittojen minimoimiseksi Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kuntien alueilla hirvenmetsästyksen ensimmäinen jakso käynnistyisi 1.9. ja päättyisi 15.9., jonka jälkeen olisi tutkimuksen aineiston pohjalta muokattu kiimarauha, joka alkaisi 16.9 ja päättyisi lokakuun toiseen perjantaihin. Hirvenmetsästyksen toinen jakso käynnistyisi lokakuun toisena lauantaina ja päättyisi marraskuun 30. päivänä. Muualla Lapissa hirvenmetsästyksen ensimmäinen jakso käynnistyisi 1.9. ja päättyisi 15.9., jonka jälkeen olisi tutkimuksen aineiston pohjalta muokattu kiimarauha, joka alkaisi 16.9 ja päättyisi lokakuun toiseen perjantaihin. Hirvenmetsästyksen toinen jakso käynnistyisi lokakuun toisena lauantaina ja päättyisi joulukuun 31 päivänä. Aikaistettu hirvenmetsästys ulotettaisiin siten lausunnoissa edellytetyllä tavalla koko Lappiin, mutta kolmen pohjoisimman kunnan alueella hirven metsästys päättyisi marraskuun lopussa. Muualla Lapissa hirven metsästys päättyisi vuoden lopussa. Muun Suomen osalta muutoksia esitettyihin rauhoitusaikoihin ei lausuntojen perusteella tehty. Varsinainen hirvenmetsästys käynnistyisi muualla Suomessa lokakuun toisena lauantaina ja päättyisi vuoden lopussa.

Asetusluonnoksen 24 §:n 2 momentissa esitettiin hirven metsästyksen sallimista vahtimalla pelloilta jo 1.9. alkaen. Esitystä selkeästi kannattivat Suomen riistakeskus ja Suomen Metsästäjäliitto sekä MTK. SLC esitti, että metsästystä ei tulisi rajoittaa vain vahtimismetsästykseseen. Riistakeskus korosti lausunnossaan, että koska toisaalta tavoitteena on taata aikaisempaa parempi kiimarauha hirvelle sekä parantaa hirtvikannan rakennetta, on hirven osalta tarpeellista rajata syyskuussa ennen kiimakautta tapahtuva metsästys vahtimalla tapahtuvaan metsästykseseen, pelloille ja puutarhoihin sekä selkeästi vahinkojen estämiseen tähtäävään toimintaan, kuten asetusluonnokseen liittyvässä muistiossa on tehty. Tähän liittyen on tuotu esiin tarve mahdollisim-

man yksiselitteiselle tulkintaohjeelle kyseisen säännöksen osalta, sekä huomion kiinnittämiseen asiaan myös viestinnässä ja mm. metsästyksen johtajien koulutuksessa.

Riistanhoitoyhdistykset yleisesti ottaen eivät nähneet erityistä tarvetta esitetyn kaltaiselle pellolta tapahtuvalle metsästykselle. Suurin osa yhdistyksistä ei kuitenkaan vastustanut esitystä. Eräät luonnonsuojelua edustavat tahot – kuten Luonnonsuojeluliitto Tapiola ja Pirkanmaan luonnonsuojelupiiri – vastustivat esitystä. Koska esitetty pelloilta tapahtuva metsästys tapahtuu osana pyyntiluvan mukaista metsästystä, on siinäkin metsästyksessä oltava metsästyksen johtaja ja metsästys on suunniteltava samoin kuin tavallinen hirven metsästys. Lausuntojen johdosta 24 § 2 momentin mukaista sääntelyä muutettiin vain siltä osin, että sen mukainen metsästys ei ole mahdollista Lapin maakunnan kunnissa, sillä 24 §:n 1 momentin 10 kohdan mukainen metsästys on sallittu koko maakunnassa samanaikaisesti.

Asetusluonnoksen 25 §:n esitetyt muutokset hirvieläinten ns. vasasuojan lyhentämiseksi jakoivat lausunnonantajat selvästi kahteen ryhmään. Eläinsuojelua edustavat tahot (Animalia ja Eläinten hyvinvointikeskus), luonnonsuojelua edustavista tahoista Pirkanmaan luonnonsuojelupiiri ja Luonnonsuojeluliitto Tapiola, SLC, sekä lausunnon lähettäneet metsästysseurat sekä osa riistanhoitoyhdistyksistä vastustivat vasasuojan lyhentämistä. Toistuvana näkemyksenä näillä tahoilla oli, ettei orvoksi jäänyt vasa selviä yksin talven yli ja että kyse on eläinsuojelullisesta tavoitteesta, josta ei tulisi luopua.

Luonnonvarakeskus totesi lausunnossaan, että esitys vasasuojan poistamisesta sisältää potentiaalisia ongelmia. Tutkimusta yksinäisten vasojen talviaikaisesta selviämisestä on vähän, mutta emon läsnäololla näyttää kuitenkin olevan merkitystä vasojen hyvinvoinnin kannalta. Luonnonvarakeskus viittasi ensinnäkin kahteen pohjoisamerikkalaiseen tutkimukseen, jossa oli verrattu yksinäisten ja emon kanssa eläneiden vasojen kuolevuutta talven aikana. Toisessa tutkimuksessa aineiston pienen koon vuoksi eroa ryhmien välillä ei havaittu. Toisessa tutkimuksessa oli puolestaan havaittu, että kuolleisuus oli orvoilla vasoilla suurempaa kuin vasoilla, joilla oli emä. Luonnonvarakeskus viittasi myös ruotsalaiseen tutkimukseen, jossa ei havaittu suoraa kuolleisuutta, mutta puolet vasoista oli selvästi huonokuntoisia. Ilman emon apua ja esimerkiksi vasat yrittivät talvellakin käyttää kenttäkerroksen kasveja lumen alta ravintonaan eivätkä siirtyneet vuodenajalle normaaliin oksa- ja latvusravintoon. Yksinäiset vasat olivat myös sosiaalisessa hierarkiassa alimmaisina, eivätkä muut hirvet hyväksyneet niitä joukkoonsa. Luonnonvarakeskus totesi lisäksi, että hirvistä tiedetään, että huono kasvu nuoruusvaiheessa johtaa helposti pienikokoisuuteen ja huonompaan vasatuottoon myöhemmin. Suomen hirvihavaintokorttiaineiston perusteella syksyllä niiden kaadettujen naaraiden osuus, joilla on nisät maidossa (osuus naarashirvistä joille on ilmoitettu jompikumpi tieto; nisät maidoissa tai nisät ei maidossa), on ennen lokakuun loppua 28 %, marraskuussa 12 % ja joulukuussa 7 %. Nämä havainnot viittaavat siihen, että emän tarjoamalla ravintolisällä voi olla vielä syksyläkin merkitystä vasalle.

Ympäristöministeriö, SYKE sekä Suomen luonnonsuojeluliitto eivät ottaneet hirven ns. vasasuojan lyhentämiseen kantaa.

Selkeän tukensa vasasuojan lyhentämiselle antoi mm. Poliisihallitus, sisäministeriö, Rajavartiolaitos, Suomen riistakeskus, Suomen Metsästäjäliitto, MTK sekä yli puolet

lausunnonantaneista riistanhoitoyhdistyksistä. Poliisihallituksen lausunnossa todetaan mm, että naarashirven, jota saman vuoden jälkeläinen seuraa, rauhoituksen poistaminen varsinaisen hirven metsästyksen yhteydessä, on poliisin, syyttäjän ja tuomioistuimen näkökulmasta tervetullut uudistus. Lausunnon mukaan säännös on saattanut metsästäjät eriarvoiseen asemaan, koska rikkomuksen ilmitulo on perustunut metsästäjien omaan ilmoitukseen, jolloin rehelliset metsästäjät ovat kärsineet joskus varsin ankaratkin seuraamukset, mutta epärehelliset ovat jättäneet tapauksen ilmoittamatta ja jääneet siten luonnollisesti seuraamuksitta. Lisäksi poliisihallitus toteaa, että vaikka tapaukset ovat varsin harvalukuisia, ne työllistävät poliisia melko paljon tapahtumapaikkakäynteineen, lihojen käsittely-, säilytys- ja kuljetuskustannusten maksamisineen, huutokauppaamisineen ja kertyneiden varojen tilittämisineen, sekä esitutkintatoimenpiteineen. Rikkomukset ja siitä aiheutuvat toimenpiteet ovat poliisin tehtävien ja rikosoikeudellisen vastuun toteutumisen kannalta melko toisarvoisia. Edelleen rikkomukset ovat työllistäneet syyttäjää ja tuomioistuinta, koska takavarikoidut huutokaupasta kertyneet varat on pitänyt vaatia valtiolle käräjäoikeudelta, vaikka syyttäjä olisi tehnyt asiassa syyttämättäjäättämispäätöksen. Syyttäjien ja tuomioistuinten päätökset eri puolilla valtakuntaa ovat monesti olleet samanlaisissa tapauksissa erilaisia ja saattaneet jälleen metsästäjät eriarvoiseen asemaan. Poliisihallituksen toteaa vielä, että ehdotus voi lisätä jonkin verran poliisilain 2 luvun 16 §:n nojalla tehtäviä lopettamismääräyksiä, kun luonnosta tavataan emättömiä ja avuttomia hirvenvasoja, mikä ei poliisin toiminnan kannalta ole kuitenkaan ongelma, koska poliisilain nojalla lopetettu hirvi kuuluu metsästyslain 83 d §:n nojalla alueen riistanhoitoyhdistykselle ja käytännön toimet hoitavat metsästäjät itse tai poliisin pyynnöstä SRVA-organisaatio. Lopuksi Poliisihallitus toteaa, että säädöstä tukee asetuksen 23 §, jossa metsästyksen johtajalle säädetään velvollisuus huolehtia siitä, että emänsä menettänyt vasa pyritään pyytämään. Edelleenkin eettisenä ohjeena tulee säilymään pyrkimys välttämään vasallisen naaraan kaatamista.

Myös Suomen riistakeskus pitää vasasuojan lyhentämistä perusteltuna, mutta korostaa sitä, että käytäntöä ei ole tarkoitus muuttaa miltään osin käytännön metsästyksessä. Riistakeskus pitää tavoitteenaan, että metsästäjät eivät jatkossakaan tule kaatamaan vasallisia naaraita, sillä hirvieläinten eettinen metsästys on sisäänrakennettu metsästyssurveisiin ajan myötä tiukoilla omilla sisäisillä säännöillä, joiden muovautumista on ohjannut pitkä vasallisen naaraan kaatamisen rikosseuraamus aiemman asetuksen kautta. Eettisten syiden lisäksi vasallisten naaraiden säästämiseksi on hyvin vakavia biologisia perusteita. Riistakeskus muistuttaa lausunnossaan lisäksi, että hirvieläinten metsästyksessä käytännön toteutus on metsästyksen johtajien vastuulla ja nimettyjä, riistanhoitoyhdistyksen tiedossa olevia vastuuhenkilöitä koulutetaan joka vuosi kaikilla riistakeskusalueilla. Hyvällä koulutuksella ja tehokkaalla viestinnällä asia voidaan hoitaa niin, että metsästyskäytännöt eivät muutu.

Lausuntojen johdosta ei tehty muutoksia asetukseen, mutta tämän muistion perusteluihin lisättiin täsmennyksenä poliisin mahdollisuus tehdä poliisilain 2 luvun 16 §:n mukaisia lopettamismääräyksiä, mikäli siihen eläinsuojelun näkökulmasta on tarvetta. Näin Suomen sääntely siis selkeästi vastaa sääntelyä ja käytäntöjä Ruotsissa.

Asetusehdotus on ollut tarkastettavana oikeusministeriön laintarkastusyksikössä. Asetukseen on tehty laintarkastuksen edellyttämät korjaukset ja täsmennykset.

6 Voimaantulo

Ehdotettu asetuksen 16 a §, 23 §:n 1 momentti ja 25 § on tarkoitus tulla voimaan 6 päivänä syyskuuta 2016.

Ehdotettu asetuksen 8 § ja 24 § on tarkoitus tulla voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017.